

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v rozšířeném senátě složeném z předsedy JUDr. Josefa Baxy a soudců JUDr. Elišky Cihlářové, JUDr. Bohuslava Hnízдила, JUDr. Michala Mazance, JUDr. Václava Novotného, JUDr. Petra Příhody a JUDr. Marie Součkové v právní věci **žalobkyně L. K.**, proti **žalovanému Ministerstvu vnitra**, pošt. schránka 21/OAM, 170 34 Praha 7, v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 9. 8. 2003, čj. OAM-3652/VL-11-12-2003, o návrhu Krajského soudu v Ostravě na přikázání věci jinému soudu z důvodu vhodnosti

t a k t o :

Věc se **nepřikazuje** Krajskému soudu v Praze.

O d ů v o d n ě n í :

Dne 18. 8. 2003 byla u věcně a místně příslušného Krajského soudu v Ostravě podána žaloba L. K. proti rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 9. 8. 2003, čj. OAM-3652/VL-11-12-2003, jímž žalovaný zamítl žádost žalobkyně o udělení azylu jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů.

Krajský soud v Ostravě předložil Nejvyššímu správnímu soudu návrh ze dne 9. 10. 2003 na rozhodnutí o přikázání věci k projednání a rozhodnutí Krajskému soudu v Praze z důvodu vhodnosti podle § 9 odst. 2 s. ř. s. Svůj návrh odůvodnil Krajský soud v Ostravě hospodárností řízení: žalobkyně se totiž zdržuje na adrese L., M. č. 313, jež ve věcech správního soudnictví spadá do obvodu Krajského soudu v Praze, a vyslovila písemný nesouhlas s rozhodnutím věci bez nařízení jednání. Při jednání naopak zamýšlela předložit důkazy o změně jejích osobních poměrů.

Nejvyšší správní soud neshledal návrh na přikázání věci Krajskému soudu v Praze důvodným.

Ze soudního spisu vyplynulo, že Ministerstvo vnitra vyslovilo dne 13. 8. 2003 souhlas s tím, aby žalobkyně byla přihlášena k pobytu u I. C., na adrese L. č. p. 313, okres M. Ze spisu dále vyplynulo, že žalobkyně podáním ze dne 29. 9. 2003 sdělila Krajskému soudu v Ostravě svůj nesouhlas s tím, aby ve věci samé bylo rozhodnuto bez jednání. Při jednání hodlá předložit další důkazy o podstatné změně jejích osobních poměrů, které budou důvodem pro kladné rozhodnutí o její žádosti. Výzva podle § 9 odst. 3 s. ř. s., aby se účastníci k návrhu na delegaci vyjádřili, byla žalobkyni doručena 10. 10. 2003 a žalovanému dne 14. 10. 2003. Žalobkyně se ve stanovené desetidenní lhůtě, počítané od doručení výzvy, nevyjádřila, zatímco žalovaný přípisem ze dne 17. 10. 2003 sdělil, že s přikázáním věci Krajskému soudu v Praze souhlasí.

Nejvyšší správní soud se plně ztotožňuje s právními názory na delegaci vhodnou, které ve svých rozhodnutích vyjádřil Ústavní soud (např. sp. zn. III. ÚS 90/95. IV. ÚS 222/96, I. ÚS 144/2000, II. ÚS 544/02, III. ÚS 561/02) a ve svých rozhodnutích či stanoviscích Nejvyšší soud (např. 12/1972 Sb. rozh. tr., 14/1982 Sb. rozh. tr. a dále sp. zn. 3 Nd 421/2000, 7 Nd 17/2001, 11 Nd 33/2001, 4 Nd 37/2001, 7 Nd 43/2001, 11 Nd 55/2001, 4 Nd 151/2001, 5 Nd 168/2001 a mnohá další). Odnětí a přikázání věci je institutem obsaženým ve všech soudních procesních rádech a přes jistou terminologickou nesouladnost dílčích úprav je zřejmá jejich obsahová a i funkční shoda. Proto publikovaná judikatura k ustanovením § 12 odst. 2 o. s. ř. a k § 25 tr. ř. je přiměřeně použitelná i ve správním soudnictví, kde procesní úprava je obsažena v § 9 odst. 2 s. ř. s., podle něhož může Nejvyšší správní soud věc přikázat jinému než místně příslušnému krajskému soudu, je-li to pro rychlost nebo hospodárnost řízení nebo z jiného důležitého důvodu vhodné.

Tato tzv. delegace vhodná představuje průlom do zásady zákonného soudce, vyjádřené v článku 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod tak, že nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci, přičemž příslušnost soudu a soudce stanoví zákon. Místní příslušnost soudu, určenou procesními předpisy, je zapotřebí vnímat jako základní pravidlo, které je promítnutím jisté dělby činnosti uvnitř soudní soustavy mezi jejími jednotlivými články stanovené tak, aby věci byly projednávány tam, kde jsou nejlepší předpoklady pro jejich náležité projednání a rozhodnutí. Proto při rozmanitosti věcí projednávaných soudy jsou kritéria určení místní příslušnosti stanovena různě (vedle bydliště či sídla žalovaného účastníka řízení např. pracoviště; umístění nemovitosti; platební místo; bydliště nezletilého dítěte; tam, kde došlo ke skutečnosti, která zakládá právo na náhradu škody; bydliště navrhovatele ve věcech důchodového pojištění; místo spáchání trestného činu, apod.). V některých případech zákon dokonce stanoví výlučnou místní příslušnost některého soudu a vyjadřuje tím požadavek soustředění agendy určitého druhu na místo, kde jsou např. nejlepší předpoklady pro specializaci soudců a tudíž kvalitní rozhodování.

Případné přikázání věci jinému soudu je výjimkou z tohoto pravidla, kterou je nezbytné vykládat restriktivně. Jde o postup nestandardní a mimořádný; znamená upřednostnění některého z více hledisek spoluurčujících kritérium příslušnosti za situace, kdy zákon používá značně neurčitý pojem „vhodnosti pro rychlost a hospodárnost řízení nebo z jiného důležitého důvodu“. Jeho předpokladem je existence takových okolností, které umožní po skutkové stránce spolehlivější a důkladnější posouzení věci jiným než podle zákona místně příslušným soudem, a to včetně požadavku procesní ekonomie. Při posuzování toho, zda jsou dány důvody pro delegaci vhodnou, nelze tedy vycházet pouze z jediného hlediska, nýbrž je nezbytné posuzovat případ komplexně. Důležité může být v konkrétním případě i stanovisko účastníků řízení. Přikázání věci jinému než místně příslušnému soudu představuje rovněž průlom do zásady *perpetuatio fori*, podle níž jsou pro určení příslušnosti až do skončení řízení rozhodné skutečnosti, které tu byly na počátku řízení.

Vycházejí z těchto úvah dospěl Nejvyšší správní soud k názoru, že nové místo pobytu žadatele o azyl ležící mimo obvod místně příslušného krajského soudu a jeho požadavek účastnit se jednání, nejsou samy o sobě důvodem postačujícím pro přikázání věci podle § 9 odst. 2 s. ř. s. Pojem hospodárnosti řízení nelze vztahovat pouze k nákladům

řízení, které vznikají účastníkům řízení, ale je zapotřebí na něj nahlížet v kontextu celého řízení a především jej vykládat v úzké souvislosti s pojmem rychlosti řízení, jakož i jinými důležitými důvody pro delegaci vhodnou. Přikázání věci jinému než místně příslušnému soudu s sebou vždy nese vyšší náklady a především řízení protahuje: místně příslušný krajský soud, k němuž byla žaloba podána, a který se s ní již obeznámil a učinil přípravné procesní úkony (např. účastníkům řízení rozeslal příslušné výzvy a poučení), musí věc předložit Nejvyššímu správnímu soudu, který věc – jsou-li pro to podmínky – přikáže jinému krajskému soudu, přičemž tento krajský soud opět musí tyto úkony opakovat a seznámit se se spisem, nemluvě o tom, že nějakou dobu potrvá, než přistoupí k projednání a rozhodnutí věci. Zvýšené náklady a nevyhnutelné prodloužení řízení jsou zde patrné již na první pohled. Jestliže by měla být věc delegována jinému než místně příslušnému krajskému soudu vždy, když žadatel o azyl změnil místo svého pobytu tak, že se nachází v obvodu jiného krajského soudu, docházelo by tím k neúměrnému protahování řízení a k možnému zneužívání tohoto postupu k procesním obstrukcím. Navíc by takový postup byl v přímém rozporu s ustanovením § 56 odst. 2 s. ř. s. ukládajícím soudům přednostně mimo pořadí věcí, v jakém k nim došly, vyřizovat věci azylu.

Nejvyšší správní soud uzavírá, že k delegaci vhodné nepostačuje sama o sobě změna místa pobytu a nesouhlas s rozhodnutím věci samé bez jednání, ale že k nim musí přistoupit další důležité důvody, které průlom do zásady zákonného soudu, jakož i do zásady trvání místní příslušnosti, odůvodní. Existenci těchto okolností však v tomto případě neshledal, a proto rozhodl tak, jak je uvedeno ve výroku.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení n e j s o u opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 22. dubna 2004

JUDr. Josef Baxa
předseda rozšířeného senátu